

Nr. 2156/C/2800/III-5/2014

septembrie 2014

CONCLUZII

*formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în cauza nr.26/1/2014/HP/P a Înaltei Curți de Casație și Justiție privind rezolvarea de principiu a chestiunii de drept privind **admisibilitatea căii de atac a contestației, formulată în temeiul art.204 din Codul de procedură penală, împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, în temeiul art.213 din același cod, împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar***

În temeiul art.475 din Codul de procedură penală, prin încheierea din 24 iulie 2014, pronunțată în dosarul nr.23234/3/2014 (2348/2014), Curtea de Apel București a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție, solicitând pronunțarea unei soluții prin care să dea o rezolvare de principiu următoarei chestiuni de drept : *admisibilitatea căii de atac a contestației, formulată în temeiul art.204 din Codul de procedură penală, împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, în temeiul art.213 din același cod, împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar.*

1. Admisibilitatea sesizării.

Verificarea condițiilor de admisibilitate, prevăzute de art.475 din Codul de procedură penală, impune următoarele precizări referitoare la cauza în care a fost formulată sesizarea.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Prin ordonanța nr.164/P/2013 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție s-a dispus luarea măsurii preventive a controlului judiciar față de inculpatul V.D., conform art.211 și următoarele din Codul de procedură penală, începând de la data de 3 iulie 2014.

Împotriva ordonanței menționate, la 4 iulie 2014, inculpatul a formulat plângere conform art.213 din Codul de procedură penală.

Judecătorul de drepturi și libertăți de la Tribunalul București, prin încheierea din camera de consiliu, pronunțată la 10 iulie 2014, a respins ca nefondată calea de atac împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror.

Împotriva încheierii judecătorului de drepturi și libertăți, inculpatul a formulat contestație întemeiată pe dispozițiile art.204 din Codul de procedură penală.

Această contestație a fost înregistrată la 15 iulie 2014 pe rolul Curții de Apel București – Secția I penală. În cauza astfel formată a fost formulată sesizarea ce face obiectul prezentului dosar și care reprezintă însuși fondul cererii asupra căreia instanța trebuie să se pronunțe.

Având în vedere precizările anterioare, în raport cu condițiile de admisibilitate impuse de art.475 din Codul de procedură penală, rezultă cele ce urmează :

Sesizarea aparține unei curți de apel.

Titularul sesizării este investit cu soluționarea unei căi de atac (contestație întemeiată pe dispozițiile art.204 din Codul de procedură penală) împotriva unei hotărâri reprezentând încheierea judecătorului de drepturi și libertăți care, în procedura prevăzută de art.213 din același cod (calea de atac împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror), s-a pronunțat asupra plângerii împotriva ordonanței procurorului.

Or, din această perspectivă (aceea a obiectului cauzei), din punct de vedere formal (dincolo de aspectul admisibilității contestației) curtea de apel este investită cu soluționarea unei cauze în ultimă instanță.

Soluționarea contestației cu care este investită curtea de apel (verificarea încheierii judecătorului de drepturi și libertăți din 10 iulie 2014 și, în cele din urmă, pronunțarea asupra măsurii preventive a controlului judiciar), adică soluționarea pe fond a cauzei, presupune a cunoaște dacă este admisibilă o asemenea contestație.

De răspunsul la această chestiune va depinde soluționarea pe fond a cauzei cu care este investită curtea de apel; de lămurirea acesteia depinde soluția dată acțiunii sau cererii cu care instanța a fost sesizată, indiferent dacă aceasta are ca obiect însăși dezlegarea raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor

sociale protegute prin norma de incriminare, soluționarea acțiunii penale /civile ori a altei acțiuni sau cereri, în cazul în care obiectul judecății instanței în fața căreia problema de drept s-a ivit îl formează exclusiv o astfel de acțiune sau cerere.

Pe de altă parte, condiția de admisibilitate referitoare la stadiul procesual al cauzei, exprimată prin sintagma „în cursul judecății” nu semnifică exclusiv trimiterea la Titlul III – Judecata, al Părții speciale a Codului de procedură penală, ca fază a procesului penal. Condiția se referă la activitatea specifică magistratului judecător, aceea de a judeca și a spune dreptul, indiferent de faza procesului penal (urmărire penală, judecată, executare). A admite că „în cursul judecății” vizează exclusiv faza de judecată înseamnă și a admite excluderea de la această procedură de unificare a jurisprudenței a două faze ale procesului. Implicit, înseamnă și a accepta că necesitatea unei jurisprudențe unitare este limitată doar la această fază, deși imperativul previzibilității (asigurat printr-o jurisprudență unitară) nu este în niciun mod limitat.

Altfel spus, exigența convențională a previzibilității este afectată prin acceptarea unei asemenea concluzii.

În considerarea celor expuse anterior, sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate ale sesizării.

2. Chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării.

În esență, dezlegarea chestiunii de drept implică o decizie asupra existenței sau nu a două căi de atac împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune măsura preventivă a controlului judiciar.

Astfel, potrivit art.204 alin.1 din Codul de procedură penală (Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurii preventive în cursul urmăririi penale, Titlul V – Măsuri preventive și alte măsuri procesuale, Capitolul I – Măsurile preventive, **Secțiunea 1 – Dispoziții generale**), „Împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive, inculpatul și procurorul pot formula contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare. Contestația se depune la judecătorul de drepturi și libertăți care a pronunțat încheierea atacată și se înaintează, împreună cu dosarul cauzei, judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, în termen de 48 de ore de la înregistrare”.

Pe de altă parte, conform art.213 alin.1 din Codul de procedură penală (Calea de atac împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror; dispoziție care face parte din același titlu și capitol ca și art.204 alin.1 din Codul de procedură

penală, însă, spre deosebire de această dispoziție, se situează în **Secțiunea a 3-a – Controlul judiciar**), „Împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar în termen de 48 de ore de la comunicare, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond”.

Din conținutul dispozițiilor menționate rezultă că ambele reglementează căi de atac împotriva actelor procesuale prin care, în faza de urmărire penală, organul judiciar competent dispune asupra măsurilor preventive.

Având în vedere acest element de identitate, alături de faptul că, în raport cu situarea celor două texte legale în economia dispozițiilor privind măsurile preventive, art.204 din Codul de procedură penală reprezintă o normă cu caracter general, iar art.213 din același cod, este o normă cu caracter special, s-ar putea concluziona că vor fi aplicabile exclusiv dispozițiile cu caracter special. O asemenea concluzie conduce implicit și la aceea că o contestație întemeiată pe dispozițiile art.204 din Codul de procedură penală împotriva unei încheieri pronunțate în procedura prevăzută de art.213 din același cod este inadmisibilă.

Un asemenea raționament nu are însă în vedere faptul că cele două dispoziții legale vizează acte procesuale diferite, dispuse sau pronunțate de organe judiciare diferite. Astfel, art.213 din Codul de procedură penală vizează calea de atac (plângere) împotriva unui act al procurorului, în vreme ce art.204 din Codul de procedură penală este incident în ceea ce privește acte ale judecătorului de drepturi și libertăți.

În consecință, pe baza acestui element de diferență, nu mai poate opera excluderea de la aplicare a art.204 din Codul de procedură penală, excludere întemeiată pe raportul dintre o normă specială și una generală (și care ar fi operabil doar în măsura în care ambele texte legale ar reglementa același aspect).

Prin urmare, având în vedere că cele două dispoziții reglementează proceduri diferite, căi de atac împotriva unor acte diferite, dispuse/pronunțate de organe judiciare diferite, acestea nu se vor exclude reciproc, ci vor fi aplicabile ținând seama de succesiunea cronologică și logică a cauzei.

Astfel, ordonanța procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar va fi supusă plângerii la judecătorul de drepturi și libertăți conform art.213 din Codul de procedură penală, iar încheierea pronunțată de acesta în soluționarea plângerii va fi supusă contestației, conform art.204 din același cod.

*

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

*

*

A. În soluționarea căii de atac (plângere) împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror prin ordonanță, în procedura prevăzută de art.213 din Codul de procedură penală, judecătorul de drepturi și libertăți poate pronunța următoarele soluții:

1) respinge plângerea ca tardivă dacă este formulată cu depășirea termenului de 48 de ore de la comunicarea ordonanței sau ca inadmisibilă atunci când este formulată de către altă persoană decât inculpatul;

2) respinge plângerea ca nefondată în ipoteza în care ordonanța procurorului este temeinică și legală;

3) admite plângerea și dispune revocarea măsurii preventive dacă au fost încălcate dispozițiile legale care reglementează condițiile de luare a acesteia.

Pe de altă parte, dispozițiile art.213 din Codul de procedură penală sunt similare dispozițiilor art.140² din Codul de procedură penală din 1968.

B. În legislația anterioară, potrivit deciziei nr.18/2008, pronunțate în recurs în interesul legii și prin care au fost interpretate dispozițiile art.140² din Codul de procedură penală din 1968, încheierile prin care judecătorul ori instanța de judecată, în cursul urmăririi penale, admite plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune luarea, prelungirea, revocarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea, prevăzute de art.145 din Codul de procedură penală ori a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara prevăzute de art.145¹ din Codul de procedură penală sunt supuse căii de atac a recursului în condițiile art.140³ din Codul de procedură penală.

Prin urmare, în reglementarea anterioară era consacrată existența unei căi de atac (plângere conform art.140² din Codul de procedură penală) împotriva ordonanței procurorului prin care se dispunea luarea măsurii prevăzute de art.145, art.145¹ din Codul de procedură penală, precum și o cale de atac (recurs conform deciziei nr.18/2008 pronunțate în recursul în interesul legii) împotriva încheierilor de soluționare a acestor plângeri, prin admitere.

Așadar, reglementarea anterioară recunoștea în această materie un dublu grad de jurisdicție.

Este adevărat că, prin trimiterea la art.140³ din Codul de procedură penală făcută de decizia nr.18/2008 pronunțată în recurs în interesul legii, încheierile prin care astfel de plângeri erau respinse nu erau supuse căii de atac a recursului.

Însă, acest din urmă aspect a fost criticat în doctrină¹ pentru încălcarea exigențelor unui proces echitabil, prin dezavantajarea persoanei vizate de măsură în raport cu acuzarea, respectiv pentru încălcarea principiului egalității armelor. Din această perspectivă, s-a argumentat că, de lege ferenda, ar trebui reglementată și posibilitatea atacării cu recurs și a acestor încheieri.

S-a arătat că, chiar și atunci când analiza legalității măsurii se realizează, printr-un control încorporat, de judecător (ceea ce echivalează cu respectarea exigențelor convenționale), dacă standardul național este mai ridicat decât cel convențional, el trebuie respectat. Altfel spus, dacă legislația națională recunoaște exercitarea unei căi de atac, aceasta trebuie să fie garantată și aplicată efectiv.

În consecință, așa cum s-a arătat și anterior, legislația anterioară (prin legislație înțelegând, în sensul jurisprudenței CEDO, atât dispozițiile legale, cât și jurisprudența și doctrina care a consacrat o interpretare evolutivă a dispozițiilor legale) a recunoscut un dublu grad de jurisdicție în materia ce face obiectul prezentei analize.

C. În condițiile în care măsurile preventive prevăzute de art.145, art.145¹ din Codul de procedură penală din 1968 prezintă suficiente similarități cu măsura preventivă a controlului judiciar prevăzută de art.211 și următoarele din Codul de procedură penală, după cum și art.213 din Codul de procedură penală prezintă elemente similare cu art.140² din Codul de procedură penală din 1968, iar potrivit legislației anterioare a fost recunoscut și asigurat un dublu grad de jurisdicție, este greu de acceptat că, în actuala reglementare, standardul este mai redus, în sensul existenței unui singur grad de jurisdicție. O asemenea concluzie echivalează cu o recunoaștere implicită a unui regres al legislației actuale.

Nu se poate admite că obiective precum accelerarea duratei procedurilor și simplificarea acestora justifică sacrificarea unor garanții procesuale; aceasta cu atât mai mult cu cât, în expunerea de motive a Codului de procedură penală, s-a afirmat că nu s-a intenționat ca acesta să conțină soluții originale cu orice preț, ci că scopul îl reprezintă menținerea tuturor soluțiilor viabile din legislația anterioară, alături de soluții noi care, împreună, să acorde respectul cuvenit drepturilor și libertăților fundamentale ale tuturor subiectelor procedurii penale.

Concluzia inadmisibilității contestației întemeiate pe art.204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți

¹ O.Predescu, M.Udroiu, Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Dreptul procesual penal român, Editura C.H.Beck, București, 2007, pag.203-205.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

se pronunță asupra plângerii, conform art.213 din același cod, nu poate fi susținută nici prin invocarea dispozițiilor art.213 alin.7 care prevăd că dosarul se restituie procurorului în termen de 48 de ore de la pronunțarea încheierii judecătorului de drepturi și libertăți, fără a menționa posibilitatea contestării unei asemenea încheieri (așa cum se menționează în cazul altor dispoziții legale, de exemplu, art.219 alin.7 sau art.204 alin.13 din Codul de procedură penală).

Astfel, dispozițiile art.213 alin.7 din Codul de procedură penală prevăd un termen de 48 de ore de la pronunțarea încheierii în care dosarul se restituie procurorului. Or, cele 48 de ore de la pronunțare reprezintă tocmai termenul de declarare a contestației, conform art.204 alin.1 fraza I din Codul de procedură penală, contestație care se depune la judecătorul de drepturi și libertăți care a pronunțat încheierea atacată, conform art.204 alin.1 fraza a II-a din același cod.

Identitatea termenului de restituire a dosarului cu termenul de contestație permite concluzia articulării celor două dispoziții legale, în sensul funcționalității căii de atac prevăzute de art.204 din Codul de procedură penală. Astfel, legiuitorul a lăsat posibilitatea celui interesat să atace încheierea, creând și pentru judecătorul de drepturi și libertăți posibilitatea de a cunoaște această manifestare de voință și de a proceda în funcție de oricare ipoteză concretă : de a restitui dosarul procurorului în ipoteza în care nu se formulează contestație sau de a-l înainta judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară atunci când o asemenea contestație este formulată.

Concluzia anterior enunțată este susținută și de dispozițiile art.204 alin.14 din Codul de procedură penală care completează dispozițiile art.213 alin.7 din același cod și care prevăd că judecătorul de drepturi și libertăți de la prima instanță (în speță, judecătorul de drepturi și libertăți care a pronunțat încheierea prin care a soluționat plângerea întemeiată pe art.213 din Codul de procedură penală), dacă nu se formulează contestație împotriva încheierii pe care a pronunțat-o, restituie dosarul procurorului în termen de 48 de ore de la expirarea termenului de contestație.

*

Pentru aceste motive, conform art.475 – 477 din Codul de procedură penală, vă solicităm să admiteți sesizarea formulată de Curtea de Apel București – Secția I penală prin încheierea din 22 iulie 2014, pronunțată în dosarul nr.23234/3/2014, urmând a stabili că contestația întemeiată pe dispozițiile art.204 din

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, conform art.213 din același cod, împotriva ordonanței procurorului prin care s-a dispus măsura controlului judiciar este admisibilă.

